

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS NEPASITURINČIOMS ŠEIMOMS IR
VINIEMS GYVENANTIEMS ASMENIMS ĮSTATYMO PAKEITIMO
Į S T A T Y M A S**

2011 m. gruodžio 1 d. Nr. XI-1772

Vilnius

(Žin., 2003, Nr. [73-3352](#); 2006, Nr. [130-4889](#); 2008, Nr. [71-2701](#), Nr. [74-2861](#); 2009, Nr. [93-3963](#); 2010, Nr. [145-7437](#), Nr. [153-7797](#); 2011, Nr. [86-4144](#))

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms
šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymo nauja
redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturinčioms šeimoms ir vieniems gyvenantiems asmenims įstatymą ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS
Į S T A T Y M A S**

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo paskirtis – nustatyti piniginės socialinės paramos teikimo principus, finansavimo šaltinius, piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat piniginės socialinės paramos, teikiamos nepasiturintiems gyventojams, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes, rūšis, jų dydžius ir teikimo sąlygas.

2. Šis įstatymas taikomas asmenims, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą:

1) Lietuvos Respublikos piliečiams;

2) užsieniečiams, turintiems Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojo leidimą gyventi Europos Bendrijoje;

3) Europos Sąjungos valstybės narės piliečiams ir jų šeimos nariams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka išduoti dokumentai, patvirtinantys jų teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, ir kurie ne mažiau kaip 3 mėnesius gyvena Lietuvos Respublikoje. Europos Sąjungos valstybės narės piliečio šeimos nariais laikomi sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis, tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metai arba kurie yra išlaikytiniai, įskaitant sutuoktinio arba asmens, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis, tiesioginius palikuonis, kuriems nesukakę 21 metai arba kurie yra išlaikytiniai, Europos Sąjungos valstybės narės piliečio, sutuoktinio ar asmens, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis, išlaikomi giminaičiai pagal tiesiąją aukštutinę liniją;

4) užsieniečiams, kuriems suteikta papildoma apsauga arba laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, išskyrus integracijos laikotarpiu gaunančius paramą iš integracijai skirtų lėšų.

3. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Artimieji giminaičiai** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos civiliniame

kodekse (toliau – Civilinis kodeksas).

2. **Bendrai gyvenantys asmenys** – sutuoktiniai ir jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų; susituokęs asmuo, su kuriuo teismo sprendimu dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium yra likę gyventi jų nepilnamečiai vaikai (įvaikiai), arba vienas iš tėvų ir jo vaikai (įvaikiai) iki 18 metų; neįregistravę santuokos ir bendrą ūkį tvarkantys pilnamečiai ar veiksniais pripažinti nepilnamečiai vyras ir moteris ir jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų. Į bendrai gyvenančių asmenų sudėtį taip pat įskaitomi nedirbantys (taip pat savarankiškai nedirbantys) nesusituokę ir savo vaikų (įvaikių) neauginantys pilnamečiai vaikai (įvaikiai) iki 24 metų, kurie mokosi pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal dieninės, nuolatinės ar iššėstinės studijų formos programas (įskaitant akademinių atostogų dėl ligos ar nėštumo laikotarpį), ir dirbantys (taip pat savarankiškai dirbantys) nesusituokę ir savo vaikų (įvaikių) neauginantys pilnamečiai vaikai (įvaikiai) iki 21 metų, kurie mokosi pagal bendrojo ugdymo programą ir (ar) pagal profesinio mokymo programą pirmajai kvalifikacijai įgyti, taip pat pilnamečiai vaikai (įvaikiai) nuo bendrojo ugdymo programos baigimo dienos iki tų pačių metų rugsėjo 1 dienos.

3. **Bendrojo naudojimo objektų valdytojas** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatyme.

4. **Būstas** – vienbutis gyvenamasis namas, butas ar kitos gyvenamosios patalpos arba jų dalys, tinkamos vienam asmeniui ar bendrai gyvenantiems asmenims gyventi ir atitinkančios esminius statinio (higienos, gaisrinės saugos ir kitus) reikalavimus.

5. **Būsto šildymo išlaidos** – pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos rekomenduojamus ar su ja suderintus vartotojų siūlomus šilumos paskirstymo metodus būstui šildyti priskirtų centralizuotai tiekiamos šilumos sąnaudų arba pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintą metodiką būstui šildyti nustatytų kitų energijos rūšių ar kuro sąnaudų, padaugintų iš jų kainos, suma, įskaitant pridėtinės vertės mokestį.

6. **Geriamojo vandens išlaidos** – geriamojo vandens ir nuotekų kiekių, padaugintų iš jų kainų bei pardavimo veiklos sąnaudų (išlaidų), suma, įskaitant pridėtinės vertės mokestį.

7. **Karšto vandens išlaidos** – kai karštas vanduo ar šiluma karštam vandeniui ruošti tiekama centralizuotai, – pateikto apmokėti karšto vandens kiekio, padauginto iš jo kainos, arba pateiktų apmokėti geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti kiekio ir šilumos šiam vandeniui pašildyti kiekio, padaugintų iš geriamojo vandens ir šilumos geriamajam vandeniui pašildyti kainų, arba, kai vanduo šildomas naudojant kitas energijos rūšis ar kurą, – kitų energijos rūšių ar kuro geriamajam vandeniui pašildyti kiekių, apskaičiuotų pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintą metodiką, padaugintų iš jų kainų, bei pateiktos apmokėti centralizuotai tiekiamos šilumos kiekio arba pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintą metodiką apskaičiuotų kitų energijos rūšių ar kuro kiekių karšto vandens temperatūrai palaikyti (cirkuliacijai), padaugintų iš jų kainų, suma, įskaitant pridėtinės vertės mokestį.

8. **Naudingasis būsto plotas** – bendras gyvenamųjų kambarių ir kitų būsto patalpų (virtuvių, sanitarinių mazgų, koridorių, įstatytų spintų, šildomų lodžijų ir kitų šiltų pagalbinių patalpų) grindų plotas. Į naudingąjį būsto plotą neįskaitomas balkonų, terasų, rūšių, nešildomų lodžijų grindų plotas.

9. **Nepasiturintys gyventojai** – bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo, kurie, įvertinus jų turimą turtą ir pajamas, šio įstatymo nustatyta tvarka turi teisę gauti piniginę socialinę paramą.

10. **Pajamų šaltinio pasikeitimas** – įvairios prigimties pajamų, gautų iš fizinių ar juridinių asmenų, įgijimas ir (ar) netekimas.

11. **Piniginė socialinė parama nepasiturintiems gyventojams** (toliau – **piniginė socialinė parama**) – pinigine ar nepinigine formomis teikiama parama nepasiturintiems gyventojams šio įstatymo nustatyta tvarka.

12. **Savarankiškai dirbantys asmenys** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos

valstybinio socialinio draudimo įstatyme.

13. **Socialinė kortelė** – dokumentas, kuriuo nepasiturintiems gyventojams suteikiama teisė pirkti maisto produktus ir kitas būtinas prekes, išskyrus alkoholinius gėrimus, tabako gaminius, loterijos bilietus.

14. **Socialinė rizika** – veiksniai ir aplinkybės, dėl kurių asmenys patiria ar yra pavojus patirti jiems socialinę atskirtį: suaugusiųjų socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti vaikus (įvaikius) stoka ar nebuvimas; vaikų (įvaikių) visapusiško fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta; smurtas; išitraukimas ar polinkis išitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu, priklausomybė nuo narkotinių, psichotropinių medžiagų, alkoholio, azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas, skurdas ir benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas.

15. **Vienas gyvenantis asmuo** – vienas gyvenantis vyresnis kaip 18 metų asmuo arba veiksmu pripažintas nepilnametis, kuris yra nesusituokęs (įskaitant santuoką nutraukusius asmenis), taip pat susituokęs, tačiau teismo sprendimu gyvenantis skyrium, neturintis vaikų (įvaikių) arba jų turintis, tačiau teismo sprendimu dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium ar dėl santuokos nutraukimo vaikai (įvaikiai) yra likę gyventi su kitu sutuoktiniu.

3 straipsnis. Piniginės socialinės paramos teikimo principai

Piniginė socialinė parama teikiama vadovaujantis šiais principais:

1) bendradarbiavimo ir dalyvavimo. Piniginės socialinės paramos teikimas remiasi asmenų, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos, bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybės, valstybės institucijų ir įstaigų bendradarbiavimu ir tarpusavio pagalba;

2) prieinamumo. Piniginė socialinė parama teikiama taip, kad būtų užtikrintas piniginės socialinės paramos prieinamumas nepasiturintiems gyventojams kuo arčiau jų gyvenamosios vietos;

3) socialinio teisingumo ir veiksmingumo. Piniginė socialinė parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo spąstų bei racionaliai naudojant turimus išteklius;

4) visapusiškumo. Piniginė socialinė parama teikiama derinant ją su socialinėmis paslaugomis, vaiko teisių apsauga, užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu;

5) lygių galimybių. Piniginė socialinė parama teikiama užtikrinant nepasiturinčių gyventojų lygybę, nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

4 straipsnis. Piniginės socialinės paramos finansavimas

1. Piniginė socialinė parama, išskyrus socialinę paramą, nurodytą šio įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje ir devintajame skirsnyje, finansuojama ir šio įstatymo 8 straipsnio 8 dalyje numatytas kreditas ir palūkanos apmokami iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams.

2. Piniginei socialinei paramai, nustatytai šio įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje, gali būti panaudojama iki 4 procentų socialinei pašalpai ir kompensacijoms skirtų lėšų.

3. Socialinė parama šio įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje ir devintajame skirsnyje nurodytais atvejais finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų.

4. Piniginei socialinei paramai administruoti iš valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams skiriama:

1) 4 procentai socialinei pašalpai ir kompensacijoms skirtų lėšų, iš jų socialinį darbą dirbančių darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti – 1,5 procento socialinei pašalpai ir kompensacijoms skirtų lėšų. Piniginei socialinei paramai administruoti panaudojama ne didesnė lėšų suma negu nustatytas piniginei socialinei paramai administruoti skiriamų lėšų

procento dydis nuo panaudotų lėšų piniginei socialinei paramai mokėti;

2) nuo 2 iki 4 procentų socialinei pašalpai ir kompensacijoms skirtų lėšų. Konkretų piniginei socialinei paramai administruoti skiriamų lėšų procento dydį iki biudžetinių metų pradžios nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Piniginei socialinei paramai administruoti panaudojama ne didesnė lėšų suma negu nustatytas piniginei socialinei paramai administruoti skiriamų lėšų procento dydis nuo panaudotų lėšų piniginei socialinei paramai mokėti.

5. Valstybės biudžeto lėšų, skirtų specialioms tikslinėms dotacijoms socialinei pašalpai ir kompensacijoms administruoti, naudojimo ir atsiskaitymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

6. Nepanaudotos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams lėšos piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti gali būti naudojamos kitai socialinei paramai finansuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS

PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS RŪŠYS IR JOS TEIKIMO SĄLYGOS

5 straipsnis. Piniginės socialinės paramos rūšys

Piniginės socialinės paramos rūšys yra šios:

- 1) socialinė pašalpa;
- 2) būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau – kompensacijos).

6 straipsnis. Teisė į socialinę pašalpą

Bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į socialinę pašalpą, jeigu kreipimosi dėl socialinės pašalpos metu atitinka visus šiame straipsnyje nurodytus reikalavimus:

- 1) bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens nuosavybės teise turimo turto, nurodyto šio įstatymo 14 straipsnyje, vertė neviršija turto vertės normatyvo;
- 2) pajamos, nurodytos ir apskaičiuotos pagal šio įstatymo 17 ir 18 straipsnius, yra mažesnės už valstybės remiamas pajamas bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui;
- 3) kiekvienas vyresnis kaip 18 metų bendrai gyvenantis asmuo, vienas gyvenantis asmuo arba vaikas (įvaikis) nuo 16 iki 18 metų atitinka bent vieną iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą.

7 straipsnis. Teisė į kompensacijas

1. Gyvenamąją vietą būste deklaravę arba būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į kompensacijas, jeigu kreipimosi dėl kompensacijų metu atitinka visus šiuos reikalavimus:

- 1) bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens nuosavybės teise turimo turto, nurodyto šio įstatymo 14 straipsnyje, vertė neviršija turto vertės normatyvo;
- 2) kiekvienas vyresnis kaip 18 metų bendrai gyvenantis asmuo, vienas gyvenantis asmuo arba vaikas (įvaikis) nuo 16 iki 18 metų atitinka bent vieną iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą;
- 3) įsiskolinusieji už būsto šildymą ir (ar) karštą vandenį, ir (ar) geriamąjį vandenį su energijos, kuro, vandens tiekėjais yra sudarę sutartį (sutartis) dėl dalies skolos apmokėjimo, kas mėnesį gražinant ne daugiau kaip 20 procentų bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamų, arba teismas yra priteisęs apmokėti skolą.

2. Bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, pagal šio straipsnio 1 dalį turintiems teisę į kompensacijas, kompensacijos skiriamos, jeigu laikotarpiu, už kurį kompensacijos apskaičiuojamos:

1) būsto šildymo išlaidos, kai naudingasis būsto plotas ir atskirų energijos ar kuro rūšių sąnaudos būstui šildyti ne didesni už šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytus normatyvus, viršija 20 procentų skirtumo tarp bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamų ir valstybės remiamų pajamų bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui dydžio arba (ir)

2) geriamojo vandens, kurio kiekis ne didesnis už šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytą normatyvą, išlaidos viršija 2 procentus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamų, arba (ir)

3) karšto vandens, kurio kiekis ir atskirų energijos ar kuro rūšių sąnaudos karštam vandeniui ne didesni už šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytus normatyvus, išlaidos viršija 5 procentus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamų.

3. Siekiantys gauti kompensacijas būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi būti su nuomotoju raštu sudarę gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį ir ją įregistravę viešame registre.

4. Asmuo, turintis teisę į kompensacijas deklaruotos gyvenamosios vietos ir nuomojamame būste, privalo pasirinkti vieną iš būstų, už kurį būtų teikiamos kompensacijos.

8 straipsnis. Sąlygos teisei į piniginę socialinę paramą nustatyti

1. Sąlygos, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą:

1) vyresni kaip 18 metų asmenys dirba ir per laikotarpį, už kurį pajamos apskaičiuojamos, dirbo ne mažiau kaip du trečdalius maksimalios darbo laiko trukmės (įskaitant laikinojo nedarbingumo, prastovų ne dėl darbuotojo kaltės, kasmetinių atostogų ir kitą dėl pateisinamų priežasčių nedarbtą laiką, už kurį mokama įstatymų nustatyta tvarka), nustatytos Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 144 straipsnio 1 dalyje arba 145 straipsnyje, arba dirba ne mažiau kaip du trečdalius laiko skaičiuojant nuo darbo sutartyje nustatyto ne viso darbo laiko (Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalis), tačiau ne viso darbo laiko Darbo kodekso 146 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytu atveju trukmė negali būti trumpesnė kaip du trečdaliai maksimalios darbo laiko trukmės (įskaitant laikinojo nedarbingumo, prastovų ne dėl darbuotojo kaltės, kasmetinių atostogų ir kitą dėl pateisinamų priežasčių nedarbtą laiką, už kurį mokama įstatymų nustatyta tvarka), nustatytos Darbo kodekso 144 straipsnio 1 dalyje arba 145 straipsnyje, o jiems darbo užmokesčio apskaičiuojama ne mažiau už minimaliąją mėnesinę algą arba minimalųjį valandinį atlygį proporcingai dirbtam laikui arba atliktam darbui;

2) asmenys mokosi pagal bendrojo ugdymo programą ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal dieninės, nuolatinės ar išėstinės studijų formos programas (įskaitant akademinių atostogų dėl ligos ar nėštumo laikotarpį), kol jiems sukaks 24 metai ir laikotarpiu nuo bendrojo ugdymo programos baigimo dienos iki tų pačių metų rugsėjo 1 dienos, bet ne ilgiau, negu jiems sukaks 24 metai;

3) asmenys, sukačę senatvės pensijos amžių arba gaunantys bet kokios rūšies pensiją, pensijų išmokas ir (ar) šalpos išmokas, išskyrus pensijas, paskirtas asmenims, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis (pensijas, paskirtas asmenims, iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintiems III grupės invalidais), ir našlių ar našlaičių pensijas, arba asmenys, kurie kreipėsi dėl bet kokios rūšies pensijos, pensijų išmokų ir (ar) šalpos išmokų, išskyrus pensijas, paskirtas asmenims, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis (pensijas, paskirtas asmenims, iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintiems III grupės invalidais), ir našlių ar našlaičių pensijas, skyrimo, bet jos dar nėra paskirtos ar paskirtos, bet neišmokėtos;

4) asmenys yra įsiregistravę Lietuvos teritorinėje darbo biržoje ar kitos valstybės valstybinėje įdarbinimo tarnyboje;